

BÉTSI MAGYAR KURIR.

É S

SOKFÉLE, TOLDALÉKŰL.

Nr. Indúlt: Pénteken, Mártzius' 22-dikén, 1835.

24.

NAGY BRITANNIA.

Minekutánna az Alsó Háznak Martz. 1-jén tartatott Ülésében, a' bill mellett még sokan szólottak volna, Péél Ur azt nyilatkoztatá, hogy ő mind a' bill pártolóit, mind ellenségeit sorra meghalgtván, még most sem gyengített meg abbeli meggyőződése, hogy a' rendes törvényeken túl lépni szükséges, ha azt akarjuk, hogy Irlandban kinek kinek élete, java, és szabadsága megőriztessék. Sok Követ Urak annyi példáit hozták elő a' kegyetlenségnek, hogy sok halgtatókban megaludt a' vér, és minden tudósításokat öszve hasonlítván, tsakugyan a' sül ki, hogy a' hírek nem költöttek, nem nagyítottak. A' Szónok még maga is hozott elő néhány kegyetlenség példáit, azután beszédjét így rekeszte: „És mi tsak lógassuk lábunkat, azalatt, míg ezek Irlandban történnek? Mi lesz a' következesek mind ezeknek, ha még tovább is behunyt szemmel nézzük? — Nem tsak, hogy a' törvény láb alá tapodtatik, hanem minden moralis kötél, és tekintet, a' mire pedig még többet építhetünk, mint magára a' törvényre, tökéletesen elenyészik. (halljuk) Hallottunk e' Angoly Országban gyermek gyilkolásról, mint Irlandban? Nem lehetett volna e' megvárni, hogy a' gyermeknek gyámolt-lansága, a' gyilkosnak késit majd megtompítja? Fájdalom, a' szomorú tapasztalás bizonyítja, — nem! Maga a' babonaság, az a' szükséges balítelet,

melly szerint a' gyilkosnak elébb, vagy utóbb fel kell fedeztetnie, és a' fák, 's a' kövek is reá fognak mutatni, hogy bűnéért meglakoljon, — minden siker nélkül maradt. Én ugyan még elég példával tudnám a' mondottakat világosítani, de miért terheljem a' Házat, midőn tudom, hogy Irland állapotja felől környülállásos tudománya vagyon. Azt mondták, hogy a' felállítandó új Törvényszékek tsak olyan keveset fognak kinyomozhatni, mint a' régiek. Kérkedve kérdezték, hogy és mi módon szerzünk tanúbizonyságokat? Én erre azt felelem: a' bátorságnak helyreállítása által. Azt is mondták, hogy minekutánna a' Jury eleibe tanúkat nem idézhettünk, vagy egy Jurytól ítéletet nem nyerhettünk, annyival kevésbé megyünk valamire haditörvény által. De elfelejtik, hogy mi a' két félnek költsönös helyheztetését megváltoztatjuk, a' midőn a' felelmet elhárítjuk, és a' betsületes férjfiuba bizodalmat gerjesztünk a' törvények eránt, 's ez ötél a' kötelessége teljesítését követhető veszedelmektől megfogja óltalmazni. (tetszés) Ugyan miért vonakodunk hát ilyen környülállások között — egy kívánatos és szükséges változásban megegyezni? midőn ha vonakodunk, tsak az ártatlant büntetjük, és a' bűnös eleibe tartunk védpaizst. (Sokáig tartó taps.)

Az Alsó Háznak Martzius 5-dikén tartatott Ülésében a' bill először olvasztatott fel Tennyson Urnak minden

ellentállása mellett is, a' ki azt kívánta, hogy tsak 14 nap múlva olvastassék fel. Az olvasás mellett 466-an voltak, ellene pedig 89-en.

O'Connell egy Londoni Tavernában, a' political Nemzeti Uniónak Mártz. 2-kán tartott Gyűlésében, ezen beszédet tartotta: „Valóban ritkítom azon Hazámfiat, kik a' múlt héten annyit szenvedtek volna, mint én! Nem elég ugyan is, hogy őszintén vélt barátaim, tölem meghasonlottak, 's meghidegültek, — hanem a' rabszolgaságnak minden kinjai is éreztettek vélem; jártamban, nyugtomban hideg borzongatott, búra keltem, 's azon nyugodtam el. Sokat türtem meg kell valtanom, de ímé valahára mégis vígasztalásra találtam; ezen tölt terem lelkes férjfiat által való szíves elfogadás ismét új életet önt már már megaludt ereimbe 's szenvedelmeimet mint egy elfelejteti velem. (Hangos tetszés). Most tehát már térjünk ismét a' dologra: Sok mondani valóm van, még pedig olly új dolgokat, mellyek általjában beneteket felettébb fognak érdekelni. —

A' Tórik, és a' Viegheköszve szürték a' levelet, (mozgás és sutlogás) ez nem költött hír, valóságos igaz; nints már többé két Felekezet Angliában, — de várjunk tsak, hibázok; — két Felekezet van ugyan még, t. i. az 1-ső a' Torikból és Vieghekből egyé lett, a' 2-dik pedig a' köznép. Egyesültek igen is, de ezen egyesület nem a' Torieknak a' Vieghekhöz lett általmenetelek által, hanem éppen ellenkezőleg történt. Én azt véltem, hogy a' Reform által tzélotomat elérem, 's azért küzdöttem olly hevesen mellette, (Reform mellett) hogy a' Tóri részt elfojtsam. Különösen egyes személyek ellen semmi gyűlöletes indulatot nem mutattam, 's még tsak a' számat sem tátottam volna fel a' végett,

hogy akár Vellington, akár Péél méltóságokból ki tétessenek; én tsak azon veszedelmes rész' meggátlásán 's elsüjjesztésén igyekeztem, melly az Ország' jóllétét 's szabadságát veszedelmezeti, 's azt minél elébb eltemetni igyekszik; Én a' mindenek előtt gyűlöletes Aristokratiát akartam megsemmisíteni, 's ez által a' tiszta Democratiának, egy megrendíthetetlen alapot vetni. (tetszés.) Ezen szent tzélt tűztem én ki magamnak, 's ennek elérésére, éjjet napot egyé tenni, 's akármelly viszontagságokat is kész vagyok kiállani; valyon hát ti nem így gondoltok e'? (igen is igen is). Én azt hittem, hogy a' Reformbill a' Tórikat Viegheké teszi, de miként hültem el, midőn nem tsak tzélotom el nem sült, sőt inkább azt kellett tapasztalnom, hogy a' Vieghek a' szabadság ostromlásában, a' Tórikat felyül múltják. Mikor volt a' Tóriknak mégtsak ezek ágában is, hogy az Esküdteknek Törvénszékeiket felfüggeszszék? (soha sem) En hozzak a' Bilre ítéletet? én jövendőljek e' abból? hiszem én nem vagyok Próféta, osztán könnyen is hibázhatok, balulítelhetek, 's a' t. De még is tsak őszintén kinyilatkoztatom véleményemet; nem bánom bár melly veszedelmes következéseket húzzon is maga után, bár bilintsekbe verettessem (a' mit nehezen is fogok elkerülni) hiszem ebben az esetben úgy is martiromsághoz hasonlítana fogságom, mellyet a' nép hevenyébe kikürtölne, hogy halál harangként verdesse azoknak füleit, kik kezeiket reám tenni mérészlenék. Reám fog idővel a' Nép emlékezni, hogy én nem valamelly különös résznek boldogulásán, vagy elnyomásán, hanem egyedül a' közjónak 's a' Lelki esméret' szabadságának fentartásán igyekeztem. Ennek megmutatására elég legyen a' Protestánsoktól bényújtatott, 's ezen jobbon al-

tal alá irtt számtalan kérő leveleket felhoznom. A' Reform tsatában a' Minisztereket nem tsak a' Sz. István kápolnájában, hanem közönséges Gyűléseikben is, erőssen védelmeztem! úgy vagyon, fogtam mellettek, de tsak azért, hogy hivataljokból ki ne essenek, (kár; hogy úgy nem történt). Akkor az igaz, hogy kár lett volna, de már most éppen nem, most már bánjatok velek tetszések szerint, vessétek le őket méltóságokból, még pedig mennél előbb annál jobb! (katzaj, és tetszés) Még akkor ök engemet különös kedvvel szemléltek a' vélek kezét fogók sorában, örömmel néztek a' Reformbill behozása, 's az Ország bódogítása körül tett fáradozásaimnak elején. Ekkor még a' mint mondám a' Reformbill alapítása szép reményekkel ketsegtetett, 's nagyító üveget tartván szemem eleibe, minden kitelhető módon segítém őket. De ímé valyon telyesültek e' reményeink? éppen nem! minden várakozásunk füstbe ment, 's ügyjártunk, mint a' Bettler nevű énekes játékban M a c h e a t h, ki lántzokban a' nézőhelyre vitettetett, 's úgy kellett néki tántzolni, a' mint fütyöltek. — Bezzeg nekünk is úgy kell most járni, a' mint fújják. — A' Reformbill mindaddig meg leszsz semmisülve, míg a' szavazás közös jussal nem bír 's míg a' választásbeli szabadság, ki nem vívatik (hangos tetszés) Ezen merő igazságnak kinyilatkoztatása tette a' Toriekat és Viegheket az én esküdt ellenségeimmé, e' miatt forralnak ök ellenem 's Hazám ellen boszút, ezért szomjúhozna ök a' Nép vére után. De valyon ösmeritek e' tökéletesen azon sokszor felhordott Billnek tartalmát. Ez, (a' Bill) az úgy nevezett H a b e a s C o r p u s n a k épületes actáit egészen félre magyarázza, 's azt mondja a' többek között, hogy általjában minden Irlandus meg érdemlené a' tömlötözést; de

vallyon miért? koránt sem valamelly égre kiáltó vétékért, hanem tsak azért, mivel egy valakinek úgy tetszenék; — ugyan ki az a' valaki? Ez a' Valaki a' ti nemes szívű Képviseletők Lord Grey, arra törekszik ő, ez az ő legfőbb óhajta. És én mind e' mellett is erőssen hiszem, hogy ha Lord Grey az említett Reform billt bé nem hozta volna, bizonyosan 2 hétig sem maradhatott volna meg hivatalában; tsupán tsak ez által nyerte ő meg a' nép kedvét. Akkor tájban, mikor ő Ministeri méltóságra juta, még minden a' Torik ínyek szerint vólt, minden az ő kedvek szerint folyt, de idő jártával felállítván a' politikai Unió, megfordult ám a' kártya!

Ha Lord Grey a' Reformbillt bé nem hozta volna, koránt sem vólta most a' sógora — Derry Püspök, koránt sem fúrhatták vólta bé magokat atyafiai azon fényes hivatalokba, hol most a' közös kintstárból annyi temérdek pénzt pazérolnak. — Úgy segéljen engemet a' jóltévő Ég (mert esküdni nem akarok) a' mint meg vagyok a' felől győződve, hogy a' Torik a' Reformbillnek elenyésztét felette megbánták. Én részemről semmit sem kívánok jobban, mint azt, hogy a' Nép ezen gyűlöletes Rendszabatok ellen köz akarrattal keljen fel; fogadom hogy az ellen fél, ha még egyszer olly szorosan egyesülénd is, leforróztatik, és szégyennel fog hátra állani, de ezt tsak az alatt a' feltétel alatt értem, ha hogy a' lázzadás minden vérontás nélkül megeshetnék. — Vólt idő, mellyben Angliát a' kegyetlen lázzadás borítván el, annak kebele ennek tüzétől emésztelett, a' midön a' Tamezis téré a' lakosok párolgó vére áztatta, 's a' midön a' kegyetlen Uralkodó Stuárt királyi méltóságából letétetvén Schaffotra hurtzoltatott; már ez igen is sok vólt

ítéletem szerént, eléggé meg lett volna büntelve, ha legfelyebb számkivetésbe küldetett volna. — Akár mely sorsra jut is hazám, mindenkor fő gondom lesz rajtatok segíteni, és sérelmeiteket tőlem kitelhető módon enyhíteni. Én szívemből kívánom a' házi tsendességet 's a' közönséges békességet, de éppen olly gyűlölséggel 's utállattal viseltetem a' despotismus ellen is; minden zsarnok halálos ellenségem! Ezen belső meggyőződéssel, 's keblemnek a' szabadsághoz vonzó ezen édes érzelmével, kérem a' Mindenhatót, ne hogy aszszonyigyengeség valamiképpen rajtam erőtvén, ezen szent tzelnek kivitelében meggátoltassam, 's hogy édes Honnom, rablántza tsördülésére, szemem árjai meg induljanak — (changos és sokáig tartó tetszés)

Londoni lapok írják, hogy valami Bixoe nevű Kapitány által, új száraz föld találtatott fel: ugyan is ő a' déli Polus felé hajókázván, egy briggen, és egy Kutteren, végre ollyan messze ment, hogy távolról, mintegy 50 kis mértföldnyire, a' magas hegyeket megkülömböztethette a' hótól. Ez történt Febr. 28 kán 1831-ben; a' következő hónapban még a' száraz föld szomszédságában maradt, mert a' szárazra zivatar, és jég miatt, ki nem köthetett. Az úgy nevezett jegesmadarakon kívül, más élő állatot, még tsak halat sem lehetett látni. A' felfedezett földet Enderbynek nevezték, a' brigg, és Kutter birtokosságának neve után, ki arra a' tájra minden esztendőben tzelhalfogdosásra sok hajót szokott kiküldeni. A' föld 47° 30' Keleti hosszúságra, és 66° 30' déli szélességre nyúlik el.

A' Courirhoz bizonyos Tremlett nevű Kapitány következő levelet küldött: „Olvasván az Ur Ujságában szomorú következéseit a' múlt hó-

napban dühösködött Orkánnak, mellynek mérge ollyan sok hajós legényt a' habokba temetett, — kötelesnek érzem magamat, az Urral egy planumot, vagy is inkább egy óltsó, és egyszerű életmentő masinát közleni, mellyet nem régiben találtam fel, — abban a' reményben lévén, hogy ha ez az Országban, 's lassan lassan az egész világon közhírré tételik, általa sok felebarátomnak élete megtartatik. Ez a' masina tsupán erőssinórokból öszvéfont háló, mint egy 4 láb, és 6 új hosszúságú: az első, és utolsó sinórt kétszeresen kell venni, hogy a' két végivel a' hálót fel lehessen kötni. A' hálónak szánt tsepű közzé 5 font korkspan, tételik, a' mit 5 penczéért meg lehet kapni, — a' sinór 6 pencébe kerül, és így az egész háló 9-be. — E' nélkül senki- nek sem kellene hajóra ülni, annyival kevésbé ollyan ladikokba, mellyek könnyen felfordúlhatnak. Ő Felsege ezen találmányt immár helyben hagyta, 's egy társaság egy folyó vizen már használja is. Egy leírást ebből az Éjszak Amerikai egyesült Státusok Praesidensének küldöttem. Hasznát lehet venni fürdéskor is, hol neha a' legjobb úszónak is lábába görts szokott állani. A' háló ollyan visszarugó erővel bir, hogy a' testet a' köszikla ellen is mególtalmazhatja, és a' kéznek könnyű mozdításával hirtelen meg lehet fordulni.

GÖRÖG ORSZÁG.

Folytatás. Ottó Görög Ország Királyának Nauplia kikötőbe lett megérkezéséről: — Legpompásabb Görög ruhákat öltvén fel, sok ezeren várták új Királyokat. A' hajók külömbféle zászlókkal ékeskedtek. — Számtalan ágyúdurrogások — dob's musika zengések alatt érkezett meg a' Király egy britus schaluppon, mellyet, a' mai innepnek kedvéért, előkelő familiákból való

tengeri Kadétok eveztek, egészen fejr-be lévén öltözve, a' vállaikon lefüggő tzafrangokon pedig egy egy O. betű ragyogott. Ezer megezer éljen kiáltások késérték szárazra a' Királyt. Közön-ségesen örvendeztünk, midőn virágzó 's nyájas, de egyszersmind férjfiúi méltóságú ábrázatját szemlelhettük. — A' sokaság között nevezetes személy volt az ősz Kolokotroni, ki néhány nappal az előtt a' végre érkezett meg a' városba, hogy magát a' Királynak alája vesse. A' Müncheneri lapokban foglalt más tudósítások szerént a' hajóssereg megérkezésekor még a' nevezett Urnak nem volt szándékában magát a' Király hatalma alávetni, de mivel Otto Uralkodásának kezdetét nem akará vérrel megfertéztetni, alkudozások kezdődtek. A' hajók el sem eveztek addig, míg Kolokotroni mindenről le nem mondott. Ennek teste izmos, — a' pompa alkalmatosságával Görög ruhában lévén öltözködve, vissza emlékeztetett bennünket Görög Ország hajdani Hösseire; büszke tekintettel vizsgálta a' körülette lévő sokaságot. — Ha igazán olyanok a' Görögök érzeményei, mint ma nyilatkoztatták, úgy szerentsések lesznek új Királyok alatt, Ő Felsege pedig nyugodtan Rórmányozhatja az Őtet híven szerető népet. — Hólnap a' Király, — seregét fogja megvizsgálni, mellynél a' Frantziák is jelen lesznek. — A' Király lakóhelyének rendelt palota tsínos, valamint a' Gróf Armansperg é is.

Naupliából egy odavaló Görög Kereskedőnek Febr. 7 kén költ levele közöltetik: „Végre a' szenvedő Ország reményének tzeljét érte. Jan. 18-dikán Királyát látta a' Naupliai kikötőhely-nél. Azólta a' tenger öböl meg telt hajókkal, a' város környéke emberekkel, mert maga a' város annyira tömve volt, hogy senkisé is szólhatott többé belé,

és a' nyughatatlanság mindennap nevedett, — azalatt, míg a' katonák kiszállítottak, míg gyözedelmi bálthajtásokat, a' Városet mirtuságakkal ekesítették, egy szóval az illendő elfogadáshoz olyan készületeket tettek, a' milyeket tsak szükség, és szorosság mellett lehetett. A' bémenetel Jan. 25 re vala határozva. Leírhatatlan az az öröm, melly ezen alkalommal a' Görögök szíveket elfoglalta, — 's az a' tolakodás, melly szerint mindenki közelébb akart lenni Királyához. Még tsak a' kis gyermekek sem maradtak a' városban, hanem édes anyyok karjain a' tengerpart felé siettek. Tegnap délután a' Király esméretlenül akart ki sétálni, de mivel a' hív Görögök, képét szíveikben hordják azonnal reá esmértek, és éljen kiabálások között mindenfelé nyomban követték, míg tsak késő estve palotájába vissza nem tért. A' fiatal Királynak külső magaviselete éppen úgy lelántolja mindenkinek szívét, ki Őt egyszer meglátta, mint jövendőre nézve feltett szándéka, — mint gondolkodás módja, érzése, a' mi szájról szájra legnagyobb lelkesedéssel hangoztatik vissza.

FRANTZIA ORSZÁG.

A' Moniteur egy Királyi rendelést (Ordonnantz) közöl, melly a' diplomatikai Követségeket négy rendre osztja. Az elsőbe tartoznak, a' Londoni, Sz. Pétervári, Bétsi, Római, Madridi, Konstantzinápolyi, és Berlini. Minden más e' pillanatban Ambassad nevet viselő, vagy viselendő Követségek ebbe az első categoriába esnek, de tsak addig, míg az emhített titulussal lesznek felruházva. A' második rendhez tartoznak, a' Hágai, Brüsseli, Koppenhágaí, Stockholmi, Müncheneri, Dresdai, Stuttgarteri, Frankfurteri, és Lisbonai Követségek, mellyeknek

rangjok, és titulusok meghatalmazott Követ. A' harmadik rendbe tartoznak a' Hamburgi, Carlsruhi, Naupliai és Florentzi, kiknek rangjok, és titulusok: Residens. A' negyedik rendbe, a' Kasszeli, Darmstadti, és Hannoveri Követségek esnek, 's ezen hivatal, úgy nevezett ügyelökre bízattatik. Egy más rendelés, a' külömbféle Kiköldöttségekhez adatni szokott Ágenseknek számát, és rangját határozza meg, egy harmadik végre a' Titoknokokat.

(Journal de Guyenne) Febr. 28-kán egy különös eset közöltetik. Ugyan is akkor nap a' menykö bizonyos Marcellus nevű földes Urnak Louden vár nyaralójába, hol birtokossa legelőször hált azon éjjel, beléűtött. A' házmester látta az épületet öszveomlani, és mivel tudták, hogy az Ur benne vagyon, oda siettek, hogy meglássák, meg halt legyen e'? Szerentsére még életben találták, de ábrázatját öszvekaromolva, repedezve, egész testét pedig öszverontsolva. Marcellus Ur az egész történetet így adta elő: Este lefeküdtem, a' midön egyszerre iszonyú ropogást hallottam, 's arra mindjárt az egész nyaralót láng borítá, — úgy, hogy nem gondolhattam egyebet, hanem hogy, az ítélet napja érkezett meg. A' büdöskő szag majd meg fojtott, és mivel a' melegség hozzám tsapott, a' takarót jobban magamra húztam. Kéves idő múlva ismét magamhoz tértem, és láttam, hogy a' nyaralón éjszak, és dél felé nagy lyukak estek. Minekutána az inasok gyertyával megérkeztek, a' menykö nyomait jól ki lehetett venni. Igen rendesek voltak. Az épületnek fedele, és még egy része, a' bálthajtásról felemeltetett, és belölről kifelé lökettetett. A' padlázat keresztül volt hasogatva, az ágyfirgangok szellyelszagatva, egy tsupor a' mosdó edényből

kilöketett, 's izzé porrá tört, maga a' mosdó edény épségben maradt. Egy mellék szobában, minden firhangok, ágyiruhák el darabolva, az ablakok pedig szélyel töredezve valának. Átaljában a' megrázkodtatás olyan erős vólt, hogy a' köfalak megrepedeztek, sőt a' vártól egy órányira járó faluban egy ablak karika sem maradt egészen. A' fedél tserepei 400 lépésnyire is elhányattattak az épülettől.

A' Deputátusok Kamarája Mártz. 7-kén tartott Ülésében, Tracy Urnak, Algierra nézve tett felszöllítésára, Marsall Soult így felelt: A' múlt esztendő végén történt vitatások után nem vártam volna ilyen felszöllítást. Mi az Afrikai tenger mellyéknek több részeit elfoglaltuk, úgymint Algier t, Orant, és Bonát. Még ott minden nap dolgoznak, hogy az elfoglalást megalapítsák. Azt is ki jelentém, hogy a' Kormányának nints szándéka, azon elfoglalással felhagyni, sőt inkább mindenképpen törekszik, hogy ott lábát megvetesse, és valóban nints a' kijelelt helyekre rendelt seregnék, az Arabsok bétsapásoktól mitfélne. Ennyit kijelentem, elég legyen. — Azután a' hadi Miniszter 100,000 Frankot kívánt titkos kiadásokra, de a' Commisió tsak 50,000-at javallott. Az utóbbi summa szavazás után visszavettetett. A' szavazás közben olyan veszekedés támadt, hogy a' Praesidens kéntelen vólt különösen Ludre Urat felszöllítani, hogy magát az illendőség határai közt tartsa.

BURKUS ORSZÁG.

A' Königsbergi híreknél fogva ugyan ott e' f. h. 8-kán valami Grippe (magyar neve még nintsen) nevű betegség ütött ki. Az Orvosok még bizonytalanok orvoslásában, de mivel ezen nyavalya köhögéssel, náthával, torok- és melj fájással kezdődik, az orvossá-

gok csak meljbeli nyavalyák ellen készítettnek.

B É T S.

Ö Ts. K. Felsége méltóztatott Mártz. 11-kén költ Királyi határozatjában jubiláltatott Mgs Dózs a Jó'sef Úr helyébe Ts. Tordai László Urat a' Nagy Méltos. Erdélyi Udv. Cancellariánál eddig Vice Protocollistát, ugyan ott Protocolum Directorává, továbbá: Udvari Titoknok Sternheim Fridrik Úr az Expedioi Tisztségnek Directorává neveztetvén ki, helyébe a' megüresült Udvari Titoknokságra Cz a k Károly Udv. Concipista Urat kegyelmesen kinevezni.

M A G Y A R O R S Z G.

P o s o n, Mártzius 19-kén. A' Fő Rendek f. h. 15-kén tarták a' 29-dik Országos közgyűlést, a' holott is a' Felírási javallatokat, úgymint a' Királynak Magyar Országra veendő lakását, a' tanátskozás alá veendő Kir. K. Feltételek rendjét és Sérelmeket tárgyzó, már a' múlt napokban bevégzett, és azonközben az Itélő Mester által feltetett Viszon-izenetek felolvastatván, kevés változtatással helybehagyattak; majd azután a' Rendeknek Nyelvünk ügyében tett Viszon-izenetek vételet tanátskozás alá, melly is az egyetértés fenntartása tekintetéből bár nem indító okaik után elfogadtatott, ennek a' Rendekkel tsupán szóval leendő közlése ugyan akkor meghatározatván. Ez, f. h. 16-kán tartott 30-dik Országos közgyűlésben egy Kiküldöttség által, a' Veszprémi Püspök Ö Excell. Szónoksága alatt tellyesítetett, melly a' Fő Rk. előbbi napokban bevégzett Viszon-izenetjait is által adá a' Rk, kik mind eddig Al-Nádorunk Ö Mlga Elölülősége alatt ülnek öszve, a' holott is elolvastatván közönséges leírásra útasítottak. Ezekelőtt a' Rk. és Rendek, a' Vallás ügyében tett viszon izeneti javallatott hányák veték meg, melly jobbadán hely-

behagyattatván, azt egy kinevezett Kiküldöttség a' T. Egri Káptalan Követének Szónoki vezérlete alatt, a' Fő Rendeknek általvivé, hol az elolvastatván közönséges leírás alá botsátatott. Ezekután a' gyűlés mind a' két részről eloszlott. 18 kán következék a' 30-dik Országos közgyűlés a' Fő Rk. részéről, hol a' Rendeknek vallásos dolgokat illető Viszon-izenetek volt a' tanátskozás tárgya. Az Elölülő Ö Ts. K. Magassága által ezen kérdések tétettek fel: valyon az elébbi Izenet mellett maradjanak e', 's ösi szokás szerént a' tárgyat vegyes Kiküldöttségre útasítsák, vagy pedig tanátskozás alá vegyék? — Voksok többségével a' határozatott, hogy, minekutánna ezen tárgy a' tanátskozások ezelőtti szokása ellenére is, a' másik Tábla tanátskozásain már több ízben keresztül ment, — azon óvás világos kifejezése mellett: ne hogy jövendőre nézve a' Rk. és Rk. ezen példa általa' tanátskozások azon már századokon át szem előtt tartott üdvösséges utjától eltérjenek, 's a' fontosabb tárgyaknak egy vegyes Kiküldöttség egyező 's érettebb tanátskozása alá terjesztésétől vonakodjanak a' Vallás ügyében tett Izenet vétetessék fel. Ezek után az Elölülő Ö Ts. K. Magassága javallatára a' Fő Rk. kebeléből egy Kiküldöttség nevezetett ki, azon meghagyással, hogy az, az Izenet indító okainak külömbkülömbfele szempontból vétele mellett, azokat vizsgálná meg, 's az azt illető tudósítást köztanátskozás végett mennél elébb beadni siessen. A' Kiküldöttség kineveztetése után az Ország Bíró Ö Exclája jelenté a' Fő Rendeknek, hogy minekutánna szeretett Nádorunk Ö Ts. K. Magasságának köz üdvözetére most kettős alkalom nyilt — az egyik t. i. Neve innepi napja, a' másik a' kis Hertzeg szerentsés születése: a' 19-kén mind két részről tartandó

Országos közgyűlésre fényesebb nemzeti pompában jelenjenek meg, hogy ott az Ország lakossainak közös forró óhajtásait kijelenthessék. A' Vallás ügyében legközelebb kinevezett Küldöttség tagjait pedig azonnal meghívá, hogy még az nap estve nála öszve jöven, tanátskozásaik okait legottan megállapíthassák.

A' Kerületi ülésekben, az Urbáriumnak legelőről szolló 3 dik tzikkeljén kívül, melly 15 's 16-kán vétetett

fel, a' Fő Rendek viszon izenetje vétett tanátskozás alá.

A' Pénz folyamat Mártzius' 21 - dikén;
közép árr:

A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 94 5/8
Az 1820-béli sorsosok: 188 1/4
Az 1821-béli hasonlók: 137
Betsvárosa 2 1/2p. Centes Bankó Obligátzióji: 52 4/5 for. keltek, mind Conv. Bank - Aktziák keltek 1228 2/5 for. ton Conv. Pénzben.

K Ö N Y V J E L E N T É S.

Megjelent a' Kritikai Lapok II-dik Füzete — az óhajtva vartkönyv — Pesten, mint Ifjabb Kilián György Könyváros' tulajdona. Nyomtatása szép tiszta, papírosa hófehér (koránt sem olyan mint a' Bélyky Házé), terjedelme 128 lapnyi, árra 36 kr. pengőben.

Tagadhatatlanul betses kints lehet e' Folyóírat a' Nemzet előtt, mellynek literaturájában, mint szellő a' komor lég' tolongó ködei közt, tisztogatva leng. E' II. Füzet méltó folytatása az elsőnek, bár mi révedezve kiáltozzák is sokan az ellen vádjait folytó átkaikkal egyetemben. Tartalma ennek:

I. A' Kritikáról. Kölcsey. Egy tudományteli Értekezés. Ennek jelességéről kiáltó kezesek a' mostani Országgyűlési lélekrázó szónoknak napfényes tehetsége, 's a' gazdag borostyánt arató férjfiút üdvezlő köz érdek, köz buzgó tisztelet, mellyek tsak az igaz alapos érdemnek hű követőji.

II. Levelek a' Szent Hajdan' Gyöngyei iránt. Kazinczy és Bajza.

III. A' Szent Hajdan Gyöngyei' birálatára. Kazinczy.

IV. Felelet Kazinczynak. G.

V. A' személysértésről. Bajza.

VI. Felvilágosítás. K...nyi.

VII. Nem miről, hanem miként. Bajza.

VIII. Barátságos szózat Almási Balogh Sámuelhez. Bajza.

IX. Patriotische Rüge. Dr. Rummy.

X. Rummy ellen. G.

XI. Nyilatkozás Kazinczy' vádolatira. Bajza.

XII. Egyvelgek. Oktató jeles darabok, 's a' literatura' barátjának méltán véghetetlenül kedvesek! Forró kebellem várom az ígéret szerént hamar megjelenendő III-dik Füzetet. — Én minden nem politikai Folyóíratink közt a' Kritikai Lapoknak nyújtom az elsőséget, ha ítélni 's következést húzhatni a' jeles kezdettől a' jelesb folytatásra. — Bajza minden esetre hálát érdemel a' Nemzettől 's bizonyosan fogja is azt venni, küzdése' ditsőítő béreül, hogy illy terhes 's annyi tanulni kívánóra nézve épületes pályát választja szép erejének elejbe.

Sz. D.

Áruba

Árúba eresztett

R É G I S É G I , ' S M Ü V É S Z I

R I T K A S Á G O K .

I.

Magyar tárgyú régi, 's ügyes kezek által festett képek :

1. **H**unyady Első Mátyás Magyar Királynak (Corvinus) festett képe, egész testi állásban, de kissebbített állapotban. Maga a' személy tetétől talpig 32 hüvelknyi magasságú. A' képnek hossza ráhája nélkül 36, szélessége 29 h. ponyva vászonra, eleven színekkel, olajos festékekkel van készítve. Ifjú korában, fejedelmi, 's időkorabeli vitéz öltözetben, tökéletes nemzetiséggel (a' mi különös tulajdonsága) vagyon előadva. Világos gesztenyehaj színű hosszú fürtös haja homlokáról kétfelé egyarányosan terülvén le, vállain szabadon hever. Kellemetes artzulatját, hajánál valamivel világosabb színű gyenge hajusz ékesíti. Pusztá nyakán bíbor fejedelmi Palást függ, melly a' szépen kirakott földön göngyölve meszsze terül. Mellyét akkori időben szokásban vólt kartsú fényes Panczér fedi aranyozott C. nagy betűvel jelelve. Ez alól vas ing tűnik ki, melly alól ismét, hosszú, aranyozott ércz darabokkal vertt, szarvas bőr gúnyának szeletezett részei ágyékig nyúlnak le. Világoskék bársony magyar nadrága; sárga topánkája csonka orrú, és magas sarkú, ezen pedig hosszú nyakú, hegyes taréjú sarkantyú látszik. Egy nagy oszlop mellett (mellynek allya párducz tarkaságú arany rojtokkal felékesített bársony szőnyeggel bé van borítva, rajta pedig hegyes arany Korona hever) ékes fejedelmi helyheztetésben, kiterjesztett karokkal áll. Jobbikban Király pálczát tart, földszínevel egyarányosan kinyújtva; fellyebb emeltt balkezének mutató úján nemzetiségének jeléül a' tudva lévő gyűrűs hollót tartja. Jobbra figyelmetes, és lélekkel tellyes arczulatja felhők világosabb részébe jut. A' környék Vissegrad várára mutat.

Ezen képnek minden tulajdonsága régi időre, 's a' tárgynak élete korára, egyszersmind felette ügyes kezű képíróra mutat; a' ki, az előadott tárgyakat igen jól ismérte, és szeme előtt tartotta. Velebánásmódgya szemlátomást Olasz, és Velencei.

Mind eddig tudva lévő festett képe Hunyady Első Mátyás Magyar Királynak csak melykép: ezek is arczulatját csak korosabb idejében adgyák elő.

2. **M**ária. 28 dik Magyar Király. 1382. eszt. Melykép; magassága 13, szélessége 10 hüvelknyi. Vékony tölgyfa táblára van festve. Felette ügyes német képíró munkája. A' fatábla állapota, a' festésnek síma vólt, régi időre mutat.

Arczulatja tökéletesen megfelel élete viszontagságainak. Együgyű gúnyája nyustal prémezett.

3. Egy Magyar Vezér, öt Hadnagyai társaságokban, éppen táborba szálltakor, tanácskozásokban 's a' rendeléseknek megtételésökben foglaltoskodtakor. Mind lóháton. Az előrészen hat személyek, mellesleg, és távol a' Táborban igen sokan látszanak. A' környék igen kellemetes fekvésű tengerpart. A' Vezér ösz, és tömött karimás szakállú. Kék mentéje hosszú, de nem hajdani. A' Hadnagyok gúnyája külömbbféle, mint mindennapi; de táborba felkészülve: valóságos vitézi bajnok lelkek szembetűnő. Lovaik régi magyar fajta. A' vezéré szürke deli paripa. A' lelkes bajnok magyarságot, minden hozzá tartozó tulajdonságokkal, bár melly világtsudálta képírónak keze tökéletesebben szem elébe nem adhatja. Fa táblára van festve, mellynek hossza 15, szélessége 11 hüv. Rugendage munkája.

4. Er'sebet (szent) 2 dik András Király leánya, Tüiringiai Szász Herceg Hitvese. Vászorra festve, hosszas gömbölyű; magassága 30, szélessége 24 hüv. rajta 11 személyek vannak. Függető kép gyanánt pedig egy Carmelita szerzetes Barát melyképe finom ecsettel ügyesen kidolgozva látható. Ez egy élőképnek igazi remek mássa. Alami'snát osztogat sántáknak, bénáknak, szarándokoknak, szegényeknek, 's vakoknak. Nyombakövetői két udvari Aszszony-személyek, és két udvari gyermekek. Ezeknek gúnyái együgyű nemzeti magyaros, amazoké azonfelett karkötős. A' főszemély is nemzeti de drága készületű. Az egésznek elrendeltetése pompás, és fejedelmi. Rajzolatja a' személyeknek, és a' festékeknek egybeillése, a' képírásban nagy mesterre mutat.

5. László (szent) Magyar Király. Templomi óltárra való nagy képnek Előkészülete. Magassága 25, szélessége 18 hüv. Vászorra van festve. Azon vadászatban, mellyben a' Nagyváradi Vár és Templom kezdetének oka történt. Maga, és követői lóháton. A' Király szürke paripán sisakkal, bibor királyi palástban, magyar újjabb korú gúnyában. Követői süvegesek. Az angyalok előre már mérik a' helyet. Máriának a' Jépus gyermekkel fényes megjelenése a' felhők között, rémülésbe hozta mind a' lovakat, mind a' követőket. Ezek között egy lovastól le is rogyott. Kissebb, nagyobb figurák rajta tizenegyen vannak.

6. Hajdani Magyaroknak kiindulása a' megtámadásra. A' képíró alkalmasint Attilát akarta ábrázolni seregével. A' fő személy, 's a' sereg tulajdonságai, a' kóválygó rend, mellyben előre nyomúlnak; főképpen a' környék, mellyben táborozások látható, mind nagy elméjű, ügyes képíróra mutatnak. A' Vezér szürke paripája, mellyen ül, azon kettő, mellyeket lovászsza vezet, szép, régi magyar fajtájuk. — 20 h. szélességű 's 38 h. hosszúságú. Vászorra festette Bemmél. Most illyen nagyságú fa táblára van vonva.

II.

Egyiptomból, Thébe várossából 1818-ban Bétsbe szállított M u m i a, egyéb hozzá tartozandó régiségekkel és ritkaságokkal.

1. Maga a' M u m i a Nemére aszszonyi. Minden pólyáktól, és balsam tapaszoktól már megtisztítva, épségében jól megmaradt, homlokán arany tapasz alatt látható helye agyveleje' kivételének: így szinte bal oldalán is azon nyílás,

mellyen a' belső részeknek könnyebb balzsamozása végbe ment. Haja, fogai, keze 's lábai mind épen megmaradtak, így arczulatja is. Erre nézve, nem áfri-kai szerecsen, hanem á'siai ember fajtára mutat. Magassága ezen száraz álla-potban öt lábnyi, és három hüvelyknyi.

2. Azon sok pamut gyölcs' (byssus, gossypium) és vászon' némelly darabjai, mellyekbe vólt göngyölve, külömbbféle ékességekkel teleszöve, mint az akkori szövés tanubizonyságai. A' számos pólya darabokon belészótt betűk látszatnak, és hajdani írásmódgyának maradványi. Ezen betűknek ha-sonlatossága, bár melly nemű 's eddig ismért betűk nemével, kivált a' magyar tudós, és régiségeket vizsgáló Férjfiak' figyelmét, mind már ma, de még ezután hogy magára vonja; méltónak ítéltetett már csak eddig is számos Tudósok által, kik közül némellyek ezeket, Plinius után, Parthus hajdani nép betűfélieknek tartják.

3. Külömbbféle Balzsam darabok (asphaltum), mellyekkel külső ré-
szei, hézagai bévóltak tapasztva.

4. Többsféle-, és nagyságú p á l m a f a levelei, tele egykori betűkkel, mellyeknek hasonlatosságait minden eddig tudva lévő régi betűk nemei között, feltalálni, szinte úgy a' hozzá értő Tudósoknak nyomozásait megérdemli. Ezen levelek hosszasan egybe vannak hajtogatva, felette száraz, és töredékenyek, régiségök miatt szinte feketék. A' betűk egy oldalokra hegyes de tompa esz-közzel vonogatva, 's nem kartzolva vannak. Ezen nagyobb pálmafa leveleknek száma nyolcz.

5. Szinte pálmafa apróbb levelei, közülök némellyek még egybe nőtt természeti állapotban. Ezekre kelet Indiai T a m u l nyelven sok mindenféle hol fehéren hagyott hol megfeketített karczolás által reájok írtt betűk, sőt hosz-szas versezetek, és munkák látszatnak, mellyeket, holmi jegyzésekkel, valami hozzájok értő bővített is. Ezeknek száma három csomóban tizenhat. Végeken borsó nagyságú lyuk vagyon, mellynél fogva egybe tartatnak.

A' M u m i a fennálva, egy csupán e' végre készültt magas négy szeg-letű, és mindenik felén nagy üveg táblákkal bézártt állásba van helyheztetve, mellynek belsején szinte négy szegletre fel 's alá járó, hamu színű tafotából készült bétakaró függelék van, zsinórokkal együtt készítve. Ezen üveges re-kesznek kétfelől éppen hason magasságú része, ajtóul szolgál. A' pamut gyölcs nagy és apróbb darabok; a' pamutgyölcsből való betűkkel tele pólyák; a' bal-zsam külömbbféle darabok; pálmafa' számos levelei régibb, 's újabb betűkkel hasonlóképpen különösen csak e' végre készültt, 's nagy üveg táblával fedett hosszsan terült széles rekeszbe vannak helyheztetve. Ennek hossza 5 lábnyi, szélessége pedig 22 és mélysége 7 hüvelyknyi. Nyugszik pedig egy ékesen mun-kált csonka oszlopon. Mind a' kettő feketére áztatott körtvélyfából készült.

III.

H e b e, görög, úgy nevezett póroszi hófehérségű márványból készültt Sta-tua (álvány). Canova képfaragónak műhelyéből Rómából. Rissebb mértékben, másolata annak, mellyet ember' nagyságban ő maga készített. Készítette első munkássa Corzi. Magassága 55 hüvelyknyi. Állása, vagy is inkább felhőkből

a' földre leszállása, kivált gyenge gúnyájának természetes és ügyes lebegése, csudállatos szépségűek.

IV.

D a c t y l i o t h e c a, mélyre vésett (intaglio) vagy felemelkedetten és kiálva metszett drága kövek' (camée) kinyomásainak Gyűjteménye. Régi egyiptomi, görög, latán újabb idői, 's legközelebb kori drága köbe, gyűrűkövekbe dolgozó Mestereknek korunkig fenn maradt munkáiból egybeszedve. Ezen Gyűjtemény kinyomásainak gyűradékja nem szokott sárga, vagy veres büdösköbül, vagy fejer krétaföldből való, hanem halavány rózsaszínű egyvelegből, (massa pasta), melly a' szemet a' nézés és vi'sgálásban kíméli. Négy kis ládában, és 24 fiókokban, a' Régiségek Tudománnyá' rendében helyheztetve ékesen aranyozott karimákban. A' mi is ezen Gyűjteményt az oktatásra nézve tetemes érdeművé teszi. Mind öszve 1252 darabokból áll. Úgymint: Egyiptomi, Hetruiai, és Görög kövek 674 darabban. Római 365. A' többi újabb Mesterekéről (Cinquecento) Piklernek tulajdon munkáiról egy különös láda. Készítette ugyan csak Pikler János Rómában, született 1734, megholt 1790-ben. A' kömetszés mesterségében, az újabb Mesterek között leghíresebb, máig is legelső. A' faragott és vésett kövek, tudva van, mennyire könnyebbítik a' Régiségek Tudományát, 's melly biztos kalauzúl szolgáljanak ezeknek vizsgálásaikban. Ezeknek ismerete nélkül a' legsetétebb múltt világba senki sem hathat bé. Ezen gyűjteménynek ügyesen, és élésen végbe vitele, és kinyomásai, ékes elrendelése, tökéletes egybe rakása, a' hozzá járuló igen bő, és oktató Lajstrommal együtt, melly nélkül senki igaz hasznát nem is vehetné (tulajdon írása a' Mesternek) a' minden eddig tudva lévő efféle, bár számosabb Gyűjtemények között is, ha nem első, bizonyval egy a' legelsőbbek között való helyet érdemel.

Ezen Tárgyaknak Tulajdonossa sok esztendei fáradságaiért, tetemes költségiért 's gondoskodásiért csak akkor gondolhatja némü némü kielégítését, 's szíve nyúgodalmát, hogy ha ezen Tárgyakat, kivált a' hat magyar tárgyú képeket, és a' Dactylithekát, azon örömmel bocsáthatja ki kezéből, hogy azokat a' Haza kebelében, együtt maradandókat, a' közhasználatra elszántaknak fogja láthatni. A' mit egyébiránt valamint óhajt, úgy bizodalommal reményl is. Mind ezen Tárgyak együtt Bétsben vannak, 's csak ottan szemlélheted. dök, és vizsgálhatandók. Mindenik IV. szám alatt valóknak árrok különösen, 's meghatározottan bizonyosok. A' Számok akár egyenként, akár együtt kaphatók: csak hogy mind a' IV. szám egyszerre el légyen intézve. Ezeknek árrok', 's helyekről, a' kívánóknak bővebb Tudósítást fog adni P o ' s o n y b a n T. Kováts Pál Tábla Biró Úr, 's a' Belnay Könyvművészetének Igazgatója, Barátok piattzán 15 szám alatt. B é c s - b e n T. L é g r á d y I m r e Magyar Királyi Udvari Ágens Úr, és T. Ns. Bihar Vármegyének Tábla Birája. Lakása Grünangergasse Nro 850.

Szerkesztető és Kiadó M á r t o n J ó ' s e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes H a y k u l A n t a l. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)